

menom sa spája aj organizácia viacerých domácich a medzinárodných kongresov a sympózií a rozvíjanie kontaktov s partnerskými zahraničnými farmaceutickými spoločnosťami. Vytvoril uznávanú vedeckú školu, vychoval 4 docentov, je autorom koncepcie výučby predmetu lekárenstvo a vypracoval koncepciu Fakultnej a Univerzitnej lekárne ako vedecko-pedagogických pracovísk prepojených s poskytovaním nadštandardnej lekárenskej starostlivosti.

Vysoká odbornosť, pre neho tak charakteristická zanietenosť pre farmáciu a neustály záujem o pokroky v komplexnom „svete“ liečiv a liekov ho predurčili na vykonávanie radu akademických a ďalších funkcií. V troch funkčných obdobiach zastával funkciu prodekana (1971–1974 a 1990–1991 pre pedagogickú činnosť, 1991–1993 pre reformu štúdií a styk s praxou). V tomto poslednom funkčnom období ako prodekan a vedúci Fakultnej lekárne v priaznivej situácii v rokoch 1991–1993 využil svoje hlboké znalosti lekárenskej problematiky, iniciatívu a kontakty a spolu s vtedajším vedením fakulty za účinnej podpory vedenia univerzity úspešne využil na argumentáciu v prospech prevodu Fakultnej lekárne na Univerzitnú lekáreň v správe Farmaceutickej fakulty UK.

Ďalej to boli funkcie člena vedeckej rady fakulty, garanta vedného odboru PGŠ, zodpovedného riešiteľa rezortných, štátnych a grantových výskumných úloh, školiteľa vedeckých pracovníkov, predsedu komisie pre štátne záverečné skúšky a ďalšie. Bol členom vedeckej rady Ústavu pre vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve, členom viacerých komisií MZ SR, členom predsedníctva Slovenskej lekárskej spoločnosti, vedecký sekretár, resp. podpredseda Slovenskej farmaceutickej spoločnosti, členom redakčných rád časopisov Chemické zvesti, Česká a slovenská farmacie, Farmaceutický obzor, Chemical papers, Acta Facultatis Pharmaceuticae Univ. Comen., Medicínsky monitor a Pharma Journal.

Široké aktivity a zásluhy jubilanta boli ocenené viacerými vyznamenaniami a uznaniemi: Veľká zlatá medaila UK, zlatá medaila FaF UK, zlatá medaila SLS, zlatá medaila Univerzity v Gente (Belgicko), čestný člen Slovenskej lekárskej spoločnosti, čestný člen Československej farmaceutickej spoločnosti, čestný člen Slovenskej farmaceutickej spoločnosti, člen korešpondent Farmaceutickej spoločnosti NDR, Weberova cena SFS, Jeseniova cena SLS, medaila J. B. Guota, medaila V. Žuffu, pamätná medaila Slovenskej chemickej spoločnosti a IVZ.

Profesor Špringer sa aj v súčasnosti venuje s neutíchajúcou energiou a nadšením svojmu odboru. Je pravidelným návštevníkom vedeckých knižníc, systematicky sa zoznamuje a informuje našu farmaceutickú verejnosť o nových liečivách a liekoch najmä na stránkach časopisu Pharma Journal. Nedávno v roku 2005 mu vyšla ako spoluautorovi knižná publikácia „Názvy liečiv a liekov a ich informačný potenciál“!

Želáme jubilantovi mnoho ďalších rokov úspešných aktivít v prospech slovenskej farmácie aj v mene jeho mnohých priateľov, kolegov a žiakov. Môže byť právom hrdý na svoju doterajšiu prácu a jej výsledky. Veríme, že sa ešte mnoho rokov bude venovať návštevám jeho obľúbených koncertov a divadelných predstavení, ako aj tešiť sa zo svojej rodiny, detí a vnúčat, ku ktorým mal a má trvalý a vrúcny vzťah. Všetci, ktorí sme mali a máme to šťastie byť jeho priateľmi, spolupracovníkmi a kolegami, veríme, že tomu bude tak aj naďalej.

So srdečnými gratuláciami a želaním všetkého najlepšieho Ti vážený pán profesor úprimne ďakujeme za všetko, čo si doteraz urobil!

P. Kovács

NOVÉ KNHY

Schmitz, R.: **Geschichte der Pharmazie II.** Von der Frühen Neuzeit bis zur Gegenwart

Von Christoph Friedrich und Wolf-Dieter Müller-Jahncke: Govi-Verlag Pharmazeutischer Verlag GmbH, Postfach 5360, D-65728 Eschborn, NSR; <http://www.govi.de/buch.htm>

Na začátku 20. století uveřejnil po desetiletém studiu pramenů a literatury německý lékárník a historik Hermann Schelemz (1848–1922) monumentální dějiny farmacie od starověku po svou dobu (Berlin 1904). Ani dnes neztratilo toto dílo svou vypovídací a dokumentární hodnotu.

Do jeho šlépějí vstoupil v závěru končícího 20. století profesor dějin farmacie a ředitel Ústavu dějin farmacie Philipovy univerzity v Marburgu, dr. Rudolf Schmitz (1918–1992). Naplánoval si zpracovat na základě nových poznatků světové farmaceutické historiografie i výsledků bádání pracovníků i doktorandů svého ústavu i dalších ústavů v Braunschweigu, Mnichově, Heidelbergu dvoudílné „Dějiny farmacie“: I. Od začátku po skloněk středověku a II. Od raného novověku po moderní dobu. Předčasná smrt autora pozdržela vydání prvního dílu, který dokončil dr. Franz-Josef Kuhlen s lektorkou nakladatelství dr. Evmarii Wolfovou, až do roku 1998. Svazek, vydaný rovněž nakladatelstvím Govi, obsahuje 864 stran doplněných řadou vybraných ilustrací.

Plánovaného druhého dílu se ujali prof. dr. Christoph Friedrich (Marburg/Lahn) a prof. dr. Wolf-Dieter Müller-Jahncke (Marburg, Heidelberg). Navázali mj. na přípravné studie původního autora i na svá vlastní i cizí bádání a prezentovali moderní, obsáhlé (1237 stran), přehledné dějiny farmacie v době od 1500 do 2000. V knize, vydané 2005, najde zájemce přehledně časově i věcně strukturovanou látku, ilustrovanou komentovanými obrazy, završenou rozsáhlým soupisem studijní literatury. Hledání mu usnadní podrobný rejstřík jmenný i věcný. Zájemce najde v textu poukazy na kulturní a politickou situaci příslušné doby, stav medicíny, přírodních věd a techniky, ale především zasvěcené dějiny léčiv a léčivých přípravků, vědeckých disciplín, farmaceutického výzkumu, průmyslu, velkoobchodu, lékárníků, lékařů a lékařství, literatury, vzdělávání a škol. Poprvé jsou zde souborně podány dějiny farmacie v NDR.

Po stoce let má dnešní, řekněme především středoevropský, farmaceut zase k dispozici vědecky pojaté a moderně zpracované dějiny své profese. Privítali je nejen farmaceutičtí historikové v Evropě i mimo ni. Dvoudílné „Schmitzovy Dějiny farmacie“ by si zasloužily i místo v knihovně každé farmaceutické instituce, podniku i každého farmaceuta. Je v nich též řada relevantních údajů k našim dějinám farmacie a němčina textu by neměla vadit ani našim farmaceutům. Všem autorům recenzovaného díla, kteří měli a mají dobré kontakty k naší farmhistoriografii a navštívili naše země, patří za zdařilou práci obdiv a poděkování.

V. Rusek

Kircher, W.: **Arzneiformen richtig anwenden.** Stuttgart, Deutscher Apotheker Verlag, 2007. 3.vyd., 516 s., 63 obr., 138 tab., 1 CD. Cena 48,0 Euro.

Zajímavá publikace zaměřená na aktuální tematiku správného užívání a uchovávání hromadně vyráběných léků (HVLP) v Německu. Ve srovnání s prvním vydáním (1995) má toto trojnásobný rozsah a je určeno k doškolení farmaceutů v terénu, ale i pro další zdravotnický personál. Jistou novinkou je příloha jednoho CD s více než 1300 citacemi z této oblasti.

Vlastní úvod (čtyři kapitoly) má podrobně propracovaný obsah protříděný desetině: Po 4 všeobecných kapitolách následuje 10 speciálních kapitol. V úvodu se autor zaměřil na hlavní druhy chyb, k nimž dochází při užívání HVLP, a jejich uchovávání u nemocných doma i ve zdravotnických zařízeních. Důraz je kladen na správné způsoby užívání léků pacienty, při čemž jsou zdůrazněny ergonomické a audiologické aspekty při jednání se starší populací v lékárnách a nemocnicích. Ergonomická hlediska jsou součástí pracovní psychologie a řeší vhodnost nástrojů (zdravotnických prostředků) a vybavení pracovišť při manipulaci s různými formami léků (dávkování, jejich aplikace apod.).

Hlavní částí příručky tvoří speciální kapitoly (rozsah 3 až 100 stran), věnované vlastnímu podávání různých druhů HVLP podle míst jejich aplikace. Pro řešenou tematiku se třídění nejlépe hodí a v každé kapitole si autor všímá charakteru aplikačního místa a jeho fyziologických a patologických procesů. Kapitoly řeší následující tematiku (v závorce je uveden jejich rozsah): 1. Problematika parenterálního

podávání (87 s.): Zde se probírají komplikace při podávání různých typů insulinů, přeplněné přípravky druhu PEN aj. 2. Perorální aplikace (109 s.) má největší rozsah a uvádí podmínky při dávkování určitých druhů tablet, želatinových tobolek, jakož i užívání léků s prodlouženým účinkem. 3. Lékové formy účinkující v ústní dutině (19 s.) – tekuté, pevné, žvýkací a orální terapeutické systémy. 4. Léky k bronchopneumotorickému využití (93 s.) – různé typy rozprašovačů, možné formy inhalační terapie, dětské druhy inhalátorů a některé zvláštní terapeutické systémy. 5. Rektální aplikace (13 s.) – mikrotobolky, krémy, čípky tablety. 6. Lékové formy k vaginálnímu podávání (11 s.) – čípky, tablety a vaginální prstence. 7. HVLP pro oční aplikaci (63 s.) – správné způsoby vkapávání, vhodné obaly a jejich použití, spreje, oční čočky a jejich ošetřování. 8. Přípravky nosní (25 s.) – roztoky rozprašovače a inhalace. 9. Léky k ušní aplikaci (3 s.) – tekuté i polotekuté konsistence, masti. 10. Přípravky pro dermální aplikace (42 s.) – kůže je specifickým místem pro podávání vhodných lékových forem: roztoků, mastí, emulzí a také transdermálních náplastí.

V každé kapitole je obrázek s popisem orgánu, který se dostává do styku s lékovou formou, jakož i upozornění na dodržování předepsaných podmínek pro aplikace. Kapitoly zahrnují popisy nejnovějších německých HVLP a upozornění na jejich nevhodné kombinace. V závěru – ve formě přehledných tabulek jsou zopakovány možné nesprávné aplikační příhody, příp. nesprávné způsoby uchovávání a stručné kontrolní otázky.

Recenzovaná příručka je určena pro farmaceuty a lze ji doporučit i pro další zdravotnický personál: sestry i ošetřovatelky, které podávají léky i na odděleních nemocnic.

J. Malý